Večerna izdaja.
462. številka. V Ljubljani, v torek, 28. decembra 1910. Cena 10 vinarjev. XLIII. leto.

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen: celo leto K 24·—, pol leta 12·—, četrt leta 6·—, na mesec 2·—

v upravništvu prejeman: celo leto K 22·—, pol leta 11·—, četrt leta 5·50, na mesec 1·90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvzemši nedelje in praznike.
Inserati veljajo: peterostopna petit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.
Posamezna številka velja 10 vinarjev.
Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne ozira.
Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko: celo leto K 25·—, pol leta 13·—, četrt leta 6·50, na mesec 2·30

za Nemčijo: celo leto K 28·—

za Ameriko in vse druge dežele: celo leto K 30·—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Poslanec dr. Tresić-Pavičić o ljubljanski županski krizi.

(Govor v seji poslanske zbornice dne 16. decembra 1910.)

Visoka zbornica! Mi Hrvatje iz Dalmacije in Istrije bi se nad marsičem pritožili v tej visoki zbornici. To smo tudi vedno storili, pa kakor nas izkušnja uči, je bil to vedno izgubljen trud. Vlada tudi sama skrbi, da nam za te pritožbe ne ostane nič časa ter smo primorani v enem samem dnevu dokončati drugo branje začasnega proračuna. Pustil bom torej naše pritožbe na strani in se bom pečal z eno samo stvarjo, ki zasluži splošno zanimanje; s stvarjo, ki ne zadeva samo avtonomije občine z lastnim statutom, temveč tudi državne osnovne zakone in poslansko imuniteto.

Dne 3. maja t. l. je bil naš tovariš Ivan Hribar v šestič soglasno izvoljen za ljubljanskega župana. Volilni akt, ki je bil predložen c. kr. deželni vladi kranjski v svrho izposlovanja najvišje sankcije, je ostal nerešen, dokler se ni v začetku avgusta t. l. izvedelo, da izvolitev župana Iv. Hribarja ne bo potrjena. Dne 22. avgusta je dobil podžupan dr. Ivan Tavčar dekret c. kr. deželnega predsedstva, s katerim se mu naznanja, da šeste zopetne izvolitve župana Ivana Hribarja cesar ni potrdil.

Ta novica je vzbudila v ljubljanskem prebivalstvu največje ogorčenje, in kakor je bilo pričakovati, je dobil priljubljeni župan dne 30. avgusta največjo satisfakcijo, kar jih mesto dati more. Občinski svet ga je izvolil v sedmič soglasno za župana. Pričakovati je bilo, da bo zdaj vlada izvolitev predložila v cesarjevo sankcijo. Toda občinski svet je bil, kakor za kazen, drugi dan takoj razpuščen.

Zdaj pa se je treba vprašati, iz katerih vzrokov je bila izvolitvi Ivana Hribarja za ljubljanskega župana dvakrat odrečena sankcija in zakaj je bil občinski svet razpuščen?

Te takozvane vzroke je župan Ivan Hribar v svojem govoru, ki ga je imel povodom svoje sedme izvolitve v občinskem svetu, najbolje obrazložil, in sicer na tak način, da je bil z galerije naravnost posut s cvetlicami in počaščen od občinskega sveta z dolgim burnim ploskanjem in z Živio - klici.

Ti vzroki, ki jih je izvedel iz ust deželnega predsednika kranjskega, so sledeči:

1. Da v septembru 1908 po ptujskih dogodkih ni preprečil s svojim vplivom baje hujskajoče pisave slovenskih časnikov;

2. da v dneh 18. do 21. septembra ni storil svoje dolžnosti;

3. da se je postavil preveč na poslansko stališče, pozabljajoč, da ima kot župan statutarične občine opravljati tudi dolžnosti okrajnega glavarja; in da je to slednje v občevanju z deželnim predsednikom pozabil;

4. da je slednjič v neki seji občinskega sveta prebral telegram »Zveze slovanskih časnikarjev«, v katerem se je nahajal izraz »soldateska«.

Govor, ki ga je Ivan Hribar imel pri navedeni priliki in v katerem je sijajno ovrgel vse takozvane vzroke, so dobili že vsi visokočislani člani te zbornice v spomenici izvrševalnega odbora slovenske narodno - napredne stranke in odveč bi bilo na tem mestu ga ponavljati.

Vendar si ne morem kaj, da bi ne reflektiral na nekatere teh takozvanih vzrokov.

Visokoćislani tovariš dr. Šusteršič je v kranjskem deželnem zboru v tej zadevi vložil interpelacijo. Dobil je tudi dne 5. oktobra 1910 od deželnega predsednika barona Schwarza izogibljiv odgovor, v katerem ni imel baron Schwarz poguma od Hribarja njemu v usta položene vzroke bodisi zanikati, ali pa podpreti jih z dejstvi. Vse, kar je mogel navesti v svojo obrambo, je to, da ima krona pravico, izvolitev župana statutaričnega mesta sankcijonirati, ali pa mu sankcijo odreči. To smo vedeli mi tudi, vendar kljub temu ta odgovor nič ni, nego »sic volo, sic jubeo«.

Da je v tem slučaju bil merodajen stavek »stat pro ratione voluntas«, dokazuje najbolje dejstvo, da je deželni predsednik še pred sejo, v kateri je bil Hribar izvoljen v sedmič za župana, izjavil podžupanu dr. Ivanu Tavčarju, da je najmanj, kar sme zahtevati od onih občinskih svetovalcev, ki so državni uradniki, to, da oddajo pri županski volitvi prazne glasovnice, sicer bi si morali posledice sami pripisati.

Dne 30. avgusta je nato v resnici manjkalo na seji pet občinskih svetovalcev — uradnikov. Nekateri so se opravičili z boleznijo, drugi z nujnimi uradnimi posli. Pozneje se je ugotovilo, da je bil nek občinski svetovalec, ki je državni uradnik, čigar dopust še ni potekel, dne 30. avgusta poklican v službo in delegiran v neki, nikakor ne nujni zadevi v Postojno; dalje, da je bil občinski svetnik-uradnik južne železnice telefonično poklican na inspektorat v Trst zaradi nekih ne nujnih informacij. Na ostale tri uradnike so njih uradni predstojniki direktno pritisnili, naj se ne udeleže seje občinskega sveta, na ta način, da so jim zagrozili v nasprotnem slučaju s premestitvijo iz Ljubljane.

Vsa ta dejstva kažejo, da je deželni predsednik kranjski, Teodor baron Schwarz, na čigar inicijativo so se brez dvoma izvršile one odredbe, ravnal direktno proti določbam § 5, alinea a zakona z dne 26. januarja 1907, drž. zak. list št. 18, in da je s tem zagrešil kršenje zakona. Župan Hribar je informiral brzojavno o teh dogodkih nj. ekscelenco ministrskega predsednika; a doslej še ni dobil nobenega odgovora.

Iz teh vzrokov se mi zdi potrebno vložiti sledečo interpelacijo:

»Poslanska zbornica izreka, da je bilo postopanje c. kr. deželnega predsednika kranjskega povodom ljubljanske županske volitve dne 30. avgusta t. l. protizakonito in pozivlja vlado, da ukrene vse potrebno, da vladni organi ne bodo več na tak način posezali v volitve.«

Zdaj pa naj preidem na takozvane vzroke nepotrditve Hribarja za župana. Govoril bom na kratko, predstavljajoč, da so visoko čislani gospodje poslanci brali doposlani jim Hribarjev govor. Če zahteva gospod kranjski deželni predsednik od ljubljanskega župana, naj nasproti časnikom opravlja dolžnosti državnega pravdnika, pač najbrže ne bo zahteval nazadnje še od nas poslancev, da mu bomo za to izrekli odobravanje.

Kar zadene drugo točko obtožbe, da namreč župan v dnevih od 18. do 21. septembra ni svoje dolžnosti izpolnjeval, moram pripomniti, da je Hribar s tako vnemo izpolnjeval svojo nalogo, da je v nevarnost postavil celo svojo dobro znano populariteto pri ljubljanskem prebivalstvu.

Tretja točka obtožbe je pa posebnega interesa. Dozdeva se mi, da gospod deželni predsednik kranjski in celo njegova ekscelenca minister zunanjih zadev in ministrski predsednik ljubljanskemu županu najbolj to v zlo štejejo, da kot okrajni glavar istega mesta ni hotel in mogel pozabiti, da je tudi njegov zastopnik v poslanski zbornici. To mu je očital, kakor sem omenil, deželni predsednik; kar mora pa še bolj vsakega poslanca osupniti, je, da sta mu oba omenjena ministra — kakor se razvidi iz citiranega in nikdar dementiranega govora Hribarjevega — očitata, da je imuniziral par časniških člankov, ki baje hujskajo k bojkotu, in da je v tej visoki zbornici govoril zoper vojaštvo. Ti očitki ne odgovarjajo dejstvom, kakor se lahko vsakdo prepriča, če pogleda v stenografični zapisnik. Ne gre pa nam za to, temveč za gorostasno posledico, ki jo moramo iz tega izvajati. To se je imuniziralo in govorilo v tej visoki zbornici. In vendar očita to ministrski predsednik! Da kranjski deželni predsednik ne pozna državnih osnovnih zakonov, temu se ni treba preveč čuditi. Da pa minister za zunanje zadeve in celo ministrski predsednik nočeta poznati teh zakonov, da bi bil največji čudež, če bi ne bila Avstrija dežela vseh možnosti. Vendar pa moram njihove ekscelence spomniti na določila državnega osnovnega zakona o imuniteti poslancev. Drugi oddelek § 16 zakona z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 141, se glasi: »Člani državnega zbora se ne morejo zaradi svojega glasovanja v izvrševanju svojega poklica nikdar, zaradi izjav pa, katere store v tem poklicu, le pred to zbornico, v katero spadajo, na odgovor poklicati.« Gospodje ministri si torej arogirajo absolutno moč in vse pravice, ki jih ima le - ta visoka zbornica. In jaz menim, da bom tolmačil mnenje cele poslanske zbornice, če najodločnejše zoper to protestiram.

Četrte točke te obtožbe mi ni treba izpodbijati. Prav gotovo je nepotrebno.

Omenjeni ekscelence so pa še nekaj očitali poslancu Hribarju, kar čitamo prav pogostoma tudi v nemških časopisih. Očita se mu namreč, da se je udeleževal neoslavističnih kongresov. Ta očitek zadene tudi mene in marsikatere druge člane te visoke zbornice. Govoriti moram torej tudi pro domo mea.

Nemški listi označujejo nas kongresiste kot navadne veleizdajalce. Mi smo na to že navajeni in mi že vemo, kako se naročajo dokumenti, da se fabricirajo veleizdajalci. Ne morem pa razumeti, zakaj bi mi bili veleizdajalci, mi, ki smo na vseh neoslavističnih kongresih naglašali, da ne zasledujemo nikakih političnih smotrov ali kvečjemu, da delamo le za prijateljsko sporazumljenje Avstrije s slovanskimi državami in se zbiramo le v pospeševanje kulturnega napredka slovanskih narodov, ne da pri tem gojili niti najmanjšo iskrico sovraštva zoper katerikoli drugi narod. Tem manj mi je pa razumljivo, če se spominjam, da Rusija ni nikdar niti drobtine zemlje Avstriji odtrgala, da je Rusija Avstrijo rešila francoske invazije, da smo Hrvati in Srbi s pomočjo Rusije naši dinastiji nazaj osvojili celo Ogrsko, med tem ko je Prusija ravno tej dinastiji iztrgala nemško cesarsko krono in eno najlepših province. Toda dovolj o tem. Naj se o nas misli, kakor se hoče; nam zadošča, da je naša vest čista in mirna.

Kar zadeva poslanca Hribarja, bom še sledeče omenil: Ko je bil po svoji prvi izvolitvi za župana spomladi 1896. sprejet na dvoru v Budimpešti v avdijenci, mu je rekel cesar dobesedno: »Veseli me, da ste bili ravno vi izvoljeni. O vaši delavnosti in energiji sem slišal mnogo hvale in vas smatram za pravega moža, da povzdigne Ljubljano iz razvalin. Vsled tega sem vas zelo rad potrdil.«

Takrat je bil Hribar že zrel mož in kmalu bo star šestdeset let. Če je imelo Njegovo Veličanstvo takrat o njem tako visoko mnenje in če je to mnenje tudi popolnoma zaslužil, kako more zdrava pamet razumeti, da ga zdaj po brezprimernih zaslugah, ki si jih je pridobil za mesto Ljubljano ne samo niso radi, marveč ga sploh niso potrdili?

Naj vlada dela in misli, kar hoče, eno je gotovo: Sedmič za ljubljanskega župana izvoljeni si je postavil v tem mestu monumentum aere perennius. Pod njegovo upravo se je to lepo mesto razvilo do takega razcvita, da gledajo marsikatera druga večja mesta z zavistjo na njega. Uvedel je v magistratne urade, kakor tudi v občinsko gospodarstvo vzoren red. Ljubljanski vodovod je njegovo izključno delo, tako da ga je zaradi tega že l. 1889. imenoval občinski svet za častnega meščana ljubljanskega. Njegova dela so nadalje električna centrala, mestna cestna železnica in

LISTEK.

V hribih.

Napisal Andrej Rušar.

(Dalje.)

»Moj Bog, moj Bog, kako mine ta noč,« je vzdihnila globoko iz srca učiteljeva žena in zajokala polglasno.

»Da bi le gor ne poskusil priti,« je rekla Cena in se prestrašila zelo pri tej misli.

»Ne bo si upal,« je odvrnila učiteljeva, glas se ji je še vedno tresel in Ceni se je zdelo, da sama ne verjame, da bi se ne upal.

A čudno, — nikakega glasu ni bilo več od zunaj. Sedeli sta dolgo, uro, dve in še več in sta poslušali s strahom in se zganili, če je udarila kaplja močneje ob okno. Ničesar ni bilo; naposled sta legli skupaj na Cenino posteljo in deli otroka na sredo. Cena je zaspala pozno v jutro.

Ko se je Cena zbudila, je učiteljeva ravno vstajala; videti je bilo, da pazi na vso moč, da ne vzbudi sosede. Cena je gledala izza polzaprtih trepalnic na njeno početje, čutila se je trudno, bolelo jo je po vsem telesu in rada bi se še odpočila. Zaspala je zopet, ko je odšla učiteljeva z otrokom in ko se je zbudila drugič in je pogledala proti oknu, se ji je zdelo, da sije zunaj solnce. To jo je razveselilo, a ko je vstala in stopila k oknu, je videla, da ne sije nič več solnce. Ni bilo jasno; megleni, bledi oblaki so se pomikali počasi čez nebo, kakor da plava široka umazano - siva reka enakomerno in tiho, le semintja je posijalo za minuto solnce skozi modro špranjo in razlilo bledorumeno luč čez pokrajino.

Cena se je opravila in šla dol k učiteljevim, kjer je imela hrano. Začudila se je zelo, ko je zagledala učitelja v kuhinji. Sedel je sam pri mizi, topo, brezbrižno strmel skozi okno, samo v očeh, čisto zadaj, v globini se je zdelo Ceni, da se giblje nekaj mračnega, pretečega. Ves njegov obraz je bil čisto navaden, mogoče nekoliko premračen, a v očeh je bilo nekaj tujega, temnega; zdelo se ji je, da živi tam v očeh nepoznano življenje, ki je kakor zaprta, uklenjena sila in preti... Če se vzbudi to življenje, če se osvobodi ta sila!... Ceni je večkrat prišla ta misel, kadar ga je gledala, in prestrašila se ga je, a danes ni občutila strahu, samo razumela je nenadoma, da se ne razume z ženo, in da je streljal nanjo.

Odgovoril je na kratko na pozdrav, kakor navadno in strmel dalje skozi okno. Tudi žena je bila v kuhinji; tako mirno in molče, kakor druge dni, je hodila po kuhinji, delala in prinesla Ceni kavo, kakor da bi se ne zgodilo nič posebnega prejšnji večer. In nikakega sledu ni bilo na njenem obrazu o prestanem strahu, iste trde, umerjeno - resne, skoro brezizrazne poteze so bile na njem, topa vdanost in mrtva resignacija.

Postalo ji je tesno pri njih, tako tesno, kakor v njeni sobi v nočeh brez spanja. Odhitela je brž ven, v svojo sobo; tam je slonela pri oknu in gledala na mokro jesensko pokrajino in na oblake, ki so pluli enakomerno nad polji. Mislila je zopet na prejšnji večer in se čudila, da se učiteljeva nič ne boji. Ko je minila tista huda ura,se ji že zdi, da ni nevarnosti nikjer in nikdar več, zdaj bo spet mirno in mehanično gospodinjila, kuhala in delala, in kadar pride zopet tak večer, bo pač isto... In tako vedno, do konca...

Na vasi je zazvonilo k maši. Vstala je in odšla; na šolskem pragu je stal učitelj in gledal proti vasi, zdaj je bil njegov obraz skoro vesel, tudi oči niso bile tako temne. Pogledal ji je na klobuk, nato v obraz in se je nasmehnil nalahko.

»Ne smete nositi takih rdečih trakov na klobuku. Od tukaj, od Svetega Antona je osem ur do železnice, ampak ljudje vendar že poznajo to barvo. Ko sva midva prišla sem, takrat pred devetimi leti, je ona peljala včasih otroka v vozičku po cesti. Pa veste, kaj so dejali ljudje? Ta učitelj je antikristovske sorte, le poglejte, rdeče trakove ima na vozičku.«

Zasmejal se je na glas.

»No, zdaj so že pozabili, tudi tisti otrok je že umrl —«

Umolknil je nenadoma, Cena je odšla naprej in pusto ji je bilo vedno bolj.

Cesta je bila vsa mokra in blatna in luže so stale na široko. In blato in umazana voda, bledi brezbarvni oblaki in mrtvi jesenski dan — vse je bilo tako brezupno, brez smisla...

Pot se je nagnila navzdol; od šole do vasi je bilo pet minut, za šolo je še stalo nekaj hiš, raztresenih po položni rebri. Dalje ob cesti, višje v hribu je bila še ena vas, in ob straneh še več manjših; iz vseh teh so prihajali otroci v šolo, okrog sto v vsaki razred. O idejali filantropov! —

Šla je počasi, semintja jo je prehitela gruča kmetov, ki so šli k maši. Nenadoma je začula za seboj utrujeno sopihanje, ozrla se je; visoka, suha kmetica v veliki, pisani ruti je na vso moč itela za njo.

»Že doma sem vas iskala. Povedati sem vam mislila, da vam ni prav nič treba zapirati našega fanta. Je zadosti, da mora tako toliko časa presedeti za prazen nič notri; če ga ta čas ne morete ničesar naučiti, pa pustite. Še posebej ga pa ne boste držali notri, jaz rečem, da ga ne boste.«

»Še poznam vas ne, mati!«

Kmetica se je spačila.

»Kaj bi me ne poznala! Pa je tudi vseeno; otrok naj pride o pravem času domov, drugače ga še notri ne bom več pustila. Pa če pridejo žandarji in biriči, otroka ne pustim zapirati.«

Zadaj se je zasmejal nekdo.

»Brnica že spet rahta. Salamenti ima ta jezik...«

»Kaj pa tebe moj jezik briga! Le glej — —«

Kmetica je godrnjala na vso jezo in odhitela naprej. Kmet je prišel vštric, pogledal jo je očetovsko usmiljeno in je dejal z glasom, ki je bila v njem naivna prostodušnost in dobrota.

»Saj ni tako hudo, le naj nikar ne mislijo. Ta baba klepeta in dela zgago zmirom, pred mašo, po maši, in ves teden. Kar nič naj se ne brigajo zanjo; zato so pa tukaj, da jih malo bolj hudo vzamejo, paglavce. Z lepo se pa nič ne opravi, jaz vem to.«

Ceno je postalo sram; tako majhno brez moči se je čutila in vsi ti hribovci da ji lahko ukazujejo in vsem mora biti poslušna. Kmet je šel dalje; hitela je toliko, da je bila vedno v enaki razdalji za njim. Bala se je, da bi jo došel še kdo in bi jo ozmerjal sredi ljudi, pred celo vasjo.

(Konec prihodnjič.)

razširjena regulacija mesta. Navzlic vsemu temu pa njegove šeste izvolitve niso predložili cesarju v potrditev.

Iz vseh teh vzrokov priporočam visoki zbornici sledečo resolucijo:

»Poslanska zbornica smatra postopanje vlade v vprašanju ljubljanskega župana za kršitev občinske avtonomije in pozivlje vlado, naj pove vzroke, ki so bili merodajni, da je predlagala, naj se šestič izvoljenega župana Ivana Hribarja ne potrdi.«

Dr. Kavčič in novomeško okrožno sodišče.

(Iz pravniških krogov.)

Opetovano se je pisalo o veliki krivici, ki se je prizadejala dr. Kavčiču, ni se pa natančno pojasnilo, zakaj je Elsnerjevo imenovanje za dr. Kavčiča tako kruta žalitev. Kdor hoče to žalitev do dna spoznati, razumeti in vsaj deloma občutiti mora vedeti, kako je dr. Kavčič živel, kaj je storil in kaj je žrtvoval svoji službi. **Dr. Kavčič je žrtvoval življenje svojemu poklicu.** Kar ga poznam, torej že v Ljubljani, in kolikor sem zastopal v Novem mestu, vedno sem ga videl iti v urad točno ali pa prezgodaj, če je imel dosti dela. Vprašal sem nekega uradnika, če je vedno tako točen. Rekli so mi, da še nikdar ni zamudil minute uradnih ur, tudi zdaj, ko je bil predsednik. Pa tudi iz urada je šel vedno točno domov. Če si ga videl izstopiti iz sodnega poslopja, si lahko prisegel, da je ura ravno pol ene ali pa šest oziroma da ni manje nego toliko. Rekli so mi, da ni zamudil, odkar je bil predsednik, ne enega avskultantskega kurza. Na minuto točno je prišel h kurzu, razlagal, priporoinjal in pomagal ter odšel, ko so odšli po končani uri vsi.

Dr. Kavčič je žrtvoval vsako zabavo svojemu poklicu. Ker pri zmešanih današnjih odnošajih ni ne ene nevtralne družbe, ne enega nevtralnega zabavišča in ker je stal na strogem stališču, da mora biti sodnik nad strankami ne le v uradu, nego tudi zunaj urada, kar je gotovo pretirano, ni prišel nikdar na nobeno prireditev in na nobeno zabavo, niti k orkestralnim koncertom ne. Edina pot mu je bila kavarna, kjer je sedel po kosilu sam ali pa v družbi dvornega svetnika Gerdešiča in čital časopise. Tako visoko je držal prapor svojega nadstrankarstva. Tisti, ki ga niso poznali v dno blage duše, so mu to — rekel bi — separatistično težnjo za zlo vzeli in jo napačno tolmačili. Dr. Kavčič je šel v objektivnosti in nadstrankarstvu tako daleč, da ni šel nikdar k volitvam. Le letos se je moral vdati volilni dolžnosti, pa je oddal prazno glasovnico, samo da bi se mu ne moglo očitati, da je z eno od obeh strank, tedaj ne nad strankami. Tako sem vsaj izvedel, ko sem prišel po volitvah v Novo mesto. **Iz tega se vidi, da je živel dr. Kavčič le toliko, kolikor je rabil življenje za uradovanje.** Odrekel se je veselicam, zabavam, neprisiljenemu družabnemu življenju, sploh življenju, kakršno bi moralo biti in vse to na ljubo uradu, državi, ki pa vsega tega ni vpoštevala in moža v zahvalo kruto žalila. Motijo se, ki bi mislili, da boli dr. Kavčiča žaljeno samoljubje, neizpolnjena častihlepnost ali kaj podobnega. Boli ga le zavest, da se je motil v poštenosti in idejalnem naziranju sopogodnika — države. Imeti mora zavest — drugače biti ne more — in potrebo, da vzklikne: »vitam perdidi margaretas projeci.....« No, in on ni sam. Tudi velezaslužni in dični sodnik, zdaj vpokojeni nadsvetnik Škerlj je skušal isto usodo. Zakaj neki tako postopanje z idejalnimi uradniki?

Pri dr. Kavčiču je poseben vzrok, ki ga bom označil koncem tega spisa, pri vseh drugih pa je vzrok to, da se novomeško sodišče omalovažuje, da je novomeško sodišče pastorek justične uprave menda zato, ker je vseskozi slovensko. Toda poudarjati moram, da sem se vedno veselil, kadar sem šel zastopat v Novo mesto. Osobito civilne razprave so bile užitek. Kratke, jedrnate in popolne in ravno take so bile in so še sodbe. Nikoli se v Ljubljani ni tako lepo razpravljalo, o Gradcu pa sploh ne govorim, ker je skoraj vse polovičarsko in kažejo sodbe mnogokrat površno poznanje aktov, da celo neznanje zakona. Nimam pa pri tem v mislih zadnje kazenske obravnave proti Tržačanom, marveč govorim splošno. Graških sodb ovrže najvišji sodni dvor prav mnogo. Dobro bi bilo, da bi prinašal »Pravnik« stroge kritike takih ponesrečenih sodb graških gospodov, ki mislijo, da so zato učeni, ker so v Gradcu. Da je novomeško sodišče res pastorek justični upravi, kaže dejstvo, da je med 11 konceptnimi uradniki, ne vračunši avskultantov, le eden nadsvetnik in še ta le titularni. V Ljubnem prideta na 12 sodnikov (v širšem smislu) 2 nadsvetnika in en podpredsednik, — v Celju na 17 sodnikov 5 nadsvetnikov — v Ljubljani na 26 sodnikov 6 nadsvetnikov in en dvorni svetnik itd.

Take so torej razmere, krivične razmere, ki ne upoštevajo zaslug in lastnosti uslužbencev, marveč gledaje le na politiko, ki zasužnjuje naše sodnike. Kako se bo upal — recimo — upreti kakim ev. krivičnim zahtevam nemškega Volksrata ali dr. Egerja, kdor ima zavest, da so ga spravili na stolec ravno ti faktorji? V interesu neodvisne justice je, da nihče ne vplivaj na imenovanja, ki naj jih narekuje le stroga objektivnost in sposobnost. Če bi se pri nas vedno ravnalo po tem principu, bi mi danes ne bili primorani konstatovati žalostno in za justično upravo ne ravno častno še manje pa koristno dejstvo: dr. Kavčiča, posebljeno pravičnost je vrgla politika iz justice.

Učiteljstvu na Štajerskem.

V. »Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo v Celju, reg. zadr. z om. zav.« preosnovani »Socijalni odsek Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic« je razposlal »Naročilni in plačilni list«, katerega se je učiteljstvo s pridnostjo posluževalo že dve leti, vsemu učiteljstvu na Slov. Štajerskem in sicer za vsako šolo skupaj. Ako bi ga pa kdo vendar ne bil dobil, naj se takoj oglasi z dopisnico pod naslovom »Učiteljska zadruga« — Griže pri Celju. Ravno tako se naj blagovolijo oglasiti tudi tisti izvenštajerski tovariši, ki se hočejo zopet poslužiti skupnega naročevanja časopisov. Pri tem opozarjamo, da smo v »Naročilnem listu« med drugim označili tudi lista »Narodni Dnevnik« in »Slovenski Narod«, jutranjo izdajo, ki pa z novim letom ne bodeta več izhajala. »Narodni Dnevnik« se združi s »Sl. Narodom« (večerna izdaja) z avtonomnim oddelkom in uredništvom. »Slovenski Narod« pa bo stal za nas vseeno, kakor je označena cena v naročilnem listu, večerna izdaja. Na to se naj v naročilnem listu ozira. Kdor bi ga že bil odposlal in naročil »Dnevnik«, oz. jutranjo izdajo »Slov. Naroda«, dobi nov naročilni list v izpolnjevanje. Prosimo, da se naročilni list takoj odpošlje na naslov: Fran Voglar, učitelj, Celje — Breg, štev. 26.

Dnevne vesti.

+ **Zopet konfiskacija.** Današnjo jutranjo izdajo našega lista so nam zaplenili zaradi skromne notice o sodnem postopanju proti pilarskemu pomočniku Francu Brdovniku, ki je tožen zaradi klica »Živela Srbija«. Prišli so list konfiscirat tako pozno, da že ni bilo nikogar več v tiskarni, ko je bil list že ves tiskan in oddan na pošto ter pripravljen, da ga raznašalci zjutraj raznesejo po Ljubljani. Vsled tega ni bilo mogoče napraviti druge izdaje.

+ **»Slovanska Enota«** obstoji menda samo še na papirju, kajti v ravnokar minolem zasedanju poslanske zbornice sploh ni dala nobenega znaka, da še živi. Znano je, da so Čehi zahtevali temeljito reorganizacijo »Slovanske Enote«, a do te ni prišlo. Na dan, ko je v proračunskem odseku bilo glasovanje o proračunskem provizoriju, so imeli še dr. Fiedler, dr. Ploj in dr. Šusteršič posvetovanje o reorganizaciji »Slov. Enote«, a od tedaj ni o njej ničesar več slišati. Jugoslovani se izgovarjajo na Čehe, da ti zadržujejo reorganizacijo, Čehi se izgovarjajo na Jugoslovane. Očividno je, da je med Čehi in med Jugoslovani v državnem zboru nastalo nesoglasje, vsled katerega je prav lahko mogoče, da bo »Slov. Enota« zaspala, če se že formalno ne razbije.

+ **Združenje »Nar. Dnevnika« s »Slov. Narodom«** je naše nasprotnike, klerikalce kakor Nemce prav neprijetno presenetilo, ker so tako eni kakor drugi spoznali, da je zanje to veliko neugodnejše. Ne čudimo se nič, da skušajo delati težave in bodo storili kar bo mogoče, da preprečijo namen tega združenja, a kaj boljšega bi si bili že lahko izmislili, kakor to čenčanje o bankerotu »Narodne stranke na Štajerskem«. Kdor stvar trezno presodi, mora priznati, da je združenje »Nar. Dnevnika« s »Slov. Narodom« za narodno in napredno stvar le jako koristno. S tem, da se ustanovi pri »Slov. Narodu« poseben oddelek za Štajersko in da bo imel »Slov. Narod« lastno redakcijo v Celju, bo zagotovljeno, da bo »Slov. Narod« popolnoma nadomestoval »Nar. Dnevnik«. Razloček pa bo ta, da se bo »Slov. Narod« svobodnejše gibal, kakor se je vsled celjskih razmer mogel »Nar. Dnevnik«. Tega so se Nemci hudo ustrašili in ravno tako klerikalci. Vsled združenja obeh listov bo na Kranjskem in Primorskem nastalo večje zanimanje za štajerske stvari, na Štajerskem pa večje zanimanje in boljše poznanje kranjskih in primorskih zadev, kar bo slovenski stvari in čutu skupnosti le na korist, klerikalcem in Nemcem pa na škodo.

+ **Opustitev naše jutranje izdaje.** Od različnih strani dobivamo pisma, ki kažejo, kako neugodno je vse inteligentne kroge na Slovenskem presenetilo naznanilo, da preneha s novim letom jutranja izdaja našega lista. Naj nam dotični dopisniki ne zamerijo, da njihovih izvajanj ne priobčimo, a na stvari se ne da nič več izpremeniti, kajti jutranja izdaja velja ogromno mnogo. Samo telegrami veljajo okroglo 1000 K na mesec, elektrike se porabi za okroglo 1000 K, kje je še vse drugo delo, kje poštnina itd. List bi moral imeti 7000 naročnikov, da bi bil mogel pokriti vsaj efektivne stroške. Ker jih ni imel, smo ga ustavili. Pri nas občinstvo pač še ne zna ceniti kulturne in praktične vrednosti velikega modernega dnevnika. Na tem je umrla jutranja izdaja našega lista. Bil je to med Slovenci prvi poskus ustvariti dvakrat na dan izhajajoč dnevnik in najbrže tudi zadnji.

+ **Klerikalci in obrtne nadaljevalne šole.** Kakor znano, je deželni zbor kranjski v svoji seji dne 1. februarja t. l. storil sledeče sklepe: 1. Deželnemu odboru se naroča, naj izposluje pri šolskih odborih obrtnih nadaljevalnih šol in pri šolski oblasti, da se uvede pouk v veronauku v vseh, torej tudi v zadnjih oddelkih teh šol. 2. Deželnemu odboru se naroča, da pospešuje ustanovitev obrtnih nadaljevalnih šol in v zvezi s šolskimi odbori in deželno vlado poskrbi, da se dosedanje obrtne nadaljevalne šole povsod izpopolnijo na strokovni podlagi. 3. Deželnemu odboru se naroča, naj izposluje pri šolskih odborih obrtnih nadaljevalnih šol in pri šolskih oblastvih, da se v teh šolah ne bode poučevalo ob nedeljah med glavno službo božjo, da bode vajencem in učiteljem omogočeno zadostiti krščanski dolžnosti. — Ta sklep je deželni odbor intimiral odborom obrtnih nadaljevalnih šol s pripomnjo, da bo v bodoče podeljeval podpore samo tistim obrtnim nadaljevalnim šolam, ki se bodo ozirale v učnem načrtu na navedene sklepe deželnega zbora. Ti sklepi deželnega zbora pač najlepše dokazujejo, koliko je klerikalcem ležeče na razvoju obrtnih nadaljevalnih šol v korist obrtnega stanu. V prvi vrsti jim gre za verouk. To pa zopet ne, da bi se učenci priučili krščanskemu nauku, marveč samo zategadel, da morejo razni kaplani politično vplivati na obrtne vajence in jih vzgojiti za svoje organizacije. Namen je prozoren. Pouk v verouku na obrtnih nadaljevalnih šolah je toliko potreben, ko peto kolo pri vozu. Učni čas na teh šolah je tako omejen, da ne zadošča niti za resnično potrebne strokovne predmete. O avstrijski šolski oblasti se najbrže ne more trditi, da je napredna in vendar ta oblast še mislila ni na vpeljavo verouka, ko je ustanavljala pravilnik za obrtne nadaljevalne šole. V vladnem statutu se namreč glasi: Obrtne nadaljevalne šole edini namen je, dati vajencem in pomožnim delavcem obrtnega stanu teoretično in po možnosti tudi praktično izobrazbo v obrtnoumetnih, tehničnih in trgovskih predmetih, ki jim pri izvrševanju njihovega poklica koristijo in pomorejo k povzdigi njihove pridobitne zmožnosti. O kakem krščanskem nauku ni torej niti govora. In kako tudi! Verouk bi se moral poučevati edino na škodo drugim strokovnim predmetom. To pa bi bilo gotovo v največjo škodo obrtnemu stanu, ki bije danes težak boj za svojo eksistenco. Naravnost nezaslišano pa je, da stavlja deželni odbor poučevanje verouka kot predpogoj izplačilu deželne podpore. Ta podpora je pač malenkostna in bi krila komaj remuneracijo za veroučitelja. Obrtne nadaljevalne šole torej pravzaprav niso nič oškodovane, če ne dobijo pod takimi pogoji izplačane deželne podpore. Odbori obrtnih nadaljevalnih šol, ki so večinoma v naprednih rokah, naj bi povedali klerikalnemu deželnemu odboru odkrito, da so obrtne nadaljevalne šole za strokovno izobrazbo obrtnega stanu, ne pa za klerikalna stremljenja. Če torej dežela ne izplača podpore, tudi nima pravice do imenovanja svojega zastopnika v odboru obrtne nadaljevalne šole, ki je današnjim razmeram primerno vedno najzagrizenejši klerikalec v dotičnem okraju. Obrtniki pa bodo po tem novem in značilnem slučaju zopet lahko spoznali, kaki prijatelji so jim klerikalci.

+ **Iz sanitetne službe.** Višji okr. zdravnik dr. Friderik Seemann je imenovan za deželnega sanitetnega inspektorja za Kranjsko, višji okr. zdravnik dr. Ivan Vavpotič je bil pomaknjen v sedmi činovni razred, okrajna zdravnika dr. Julijan Kotzmuth in dr. Edvard Šavnik sta imenovana za višja okrajna zdravnika.

+ **Iz davčne službe.** Davčni praktikant Karel Golia je imenovan za provizoričnega davčnega asistenta.

+ **Promocija.** Danes je bil na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem prava g. Josip Hubad, konceptni praktikant deželne vlade v Ljubljani. Čestitamo!

— **Spomenik Ivanu Adamiču in Rudolfu Lundru** izgotovljen. Spomenik mučenikoma Ivanu Adamiču in Rudolfu Lundru je popolnoma dogotovljen ter se nahaja že tu v Ljubljani. Razume se samo ob sebi, da je že tudi plačan. Lahko bi ga torej postavili vsak trenotek na pokopališču, ako bi to dovolila s škofom v sporazumu stoječa državna oblast. »Združeni narodni odbor« je imel snoči sejo ter sklenil, da vloži proti prepovedi, da bi se spomenik postavil na pokopališču, pritožbo na ministrstvo notranjih del. Obenem se naprosita oba jugoslovanska kluba v parlamentu, da posredujeta pri centralni vladi, da razveljavi brezmiselno prepoved pod neodoljivim vplivom svojega policijskega kancelista stoječega barona Schwarza.

— **Pleskarski in slikarski mojstri** bodo prihodnje leto, kakor se nam poroča, zaradi draginje pri teh strokah rabljenega blaga, ki se je dosedaj v cenah podražilo za 50 do 100%, svoje cene za v to stroko spadajoča dela povišali.

— † **Umrla** je včeraj v Ljubljani posestnica ga. Marija Kunčič. N. v m. p.!

Šiškar ušel iz zapora. Z Dunaja poročajo: 22letni mizarski pomočnik Srane Jožef Janko iz Šiške je ušel iz zapora v Feldkirchnu.

Lovski tatovi na delu. Pred kratkim je našel lovski paznik Janez Hribar iz Soteske v gozdu pri Podborštu, v revirju računskega svetnika Ivana Kovača iz Ljubljane, okoli 50 zanjk, ki so bile nastavljene srnam in zajcem. Našel je tudi ujeto, že mrtvo srno. Nadalje so našli v črnuški meji, v revirju barona Liechtenberga 11. t. m. mrtvo srno, ki se je tudi ujela v nastavljeno zanjko. Tatovom so na sledu.

Zasut. 14. t. m. je šel 73letni Anton Stanonik iz Podobenega v škofjeloškem okraju delat v jamo, kjer se koplje skrilj in ki se nahaja v Velikem Griču pri Gaberški Gori. Kamenje se je podrlo na njega ter ga ubilo.

Tatinska barantavka z jajci. 14. t. m. je prišla k Neži Trevnovi v Dolenjem Logatcu neka ženska, prenočila pri njej ter rekla, da je barantavka z jajci iz Idrije. Naslednjega dne je poslala Trevnovko po žganje. Med tem časom je ukradla iz neke skrinje 68 K, na kar se je od Trevnovke poslovila. Tatica je stara okoli 40 let, srednje velikosti, suha, ima rdeč obraz in precej velik, špičast nos. Oblečena je bila v precej slabo, črno obleko. Imenovala se je Katra.

Roparski napad. Delavca Jurja Hudeja je 15. t. m. v Pamečih pri Slov. Gradcu napadel nek postopač, mu grozil s kolom ter zahteval od njega denar. Hudej mu je izročil 4 krone 20 v. Ropar je na to pobegnil.

Nov brzojavni urad v Ivanjkovcih. V Ivanjkovcih pri Ormožu so včeraj otvorili nov brzojavni urad ter ga izročili prometu.

Mazač. Konjederec Mart. Winkler v Budini pri Ptuju se je bavil z mazaštvom. Kmetom je prodajal za obolelo živino neko domače zdravilo in je zahteval za majhno porcijo 4 krone. Nek kmet je dal to zdravilo preiskati. Zdravilo je obstojalo iz pepela in peska. Konjederec je pa zdravil tudi ljudi. Nekemu kmetovalcu, ki je imel revmatizem, je dal zdravilo za osem kron, ki ga je prejšnji dan kupil v lekarni za eno krono.

Ljubavna žaloigra. V Bruku ob Muri se je v nedeljo popoldne odigrala krvava žaloigra. V neki gostilni se je pred kakimi štirimi dnevi naselil mlad par, ki sta se javila kot Herman Rusbacher s soprogo iz Dunajskega Novega mesta. Par je delal izlete v okolico in je živel zelo veselo. Ker je pa hotelski dolg narastel na osemdeset kron, je hotelir predložil račun. On se je opravičil, da zdaj nima toliko denarja pri sebi, pričakuje pa vsak dan denar od svojega očeta, ki je v Mauerju pri Dunaju tovarnar. Na to je plačal 22 kron na račun. V nedeljo sta ob navadni uri vstala, toda iz hotela nista šla. Ko je ob pol dveh popoldne šla hotelirjeva hči v prvo nadstropje hotela, je slišala strel. Takoj se ji je zdelo, da se je morala zgoditi nesreča, in je alarmirala personal. Odprli so vrata. Našli so damo, napol oblečeno, v glavo ustreljeno ležati na tleh. V rokah je držala revolver. On je ležal tudi napol oblečen v postelji, pokrit, z rano na desni strani glave. Prepeljali so ju v bolnico, kjer sta kmalu na to umrla, ne da bi se zavedla. Samomorilka se piše Emilija Gostiša in je baje doma iz Trsta. Rusbacher je bil kontorist in je star kakih 26 let, Emilija Gostiša pa 20 let. Nesrečna ljubezen je tirala oba v smrt. Zdravniki so izjavili, da je dekle najprvo ustrelilo ljubimca, nato pa sebe.

Zopet čukovski napad na Sokole. Pred kratkim smo poročali o čukovskem napadu na Sokole v Oseku na Goriškem, danes nam je poročati zopet o napadu »čukov« na Sokole, in sicer v nedeljo 18. t. m. v Kozani v goriških Brdih. Ta dan so ustanovili tam Sokola. Vsi fantje, ki kaj veljajo, so pristopili k Sokolu. »Čukov« je tam le malo. Ustanovil je pred časom čukovsko društvo tam nunc Blaško. Prišli so bili ta dan v Kozano tudi nekateri iz Biljane in Višnjevika. Ko so se zvečer vračali, so jih napadli »čuki« s kamenjem in rakljami. Nastal je pretep in v tem pretepu je bil ranjen naprednjak Henrik Debenjak z nožem v trebuh. Rana je nevarna. Še ponoči je prišel zdravnik iz Gorice, da mu je dal potrebno pomoč. Taki so sadovi hujskanja iz slovenske »krščanske« socijalne zveze!

Zdravstveno stanje. Od 4. do 10. t. m. je bilo v Ljubljani 17 novorojencev, umrlo je pa tudi 17 oseb, med njimi 9 domačinov in 8 tujcev (v bolnišnici).

Čigava je ura? Pred kratkim je prinesel k neki starinarici nek po imenu neznan berač srebrno žepno uro. Ker se je to starinarici zdelo sumljivo, je uro pridržala ter šla po stražnika. Med tem časom pa je tudi neznanec izginil. Lastnik naj se zglasi za uro čimpreje pri policijskem oddelku, soba št. 5, I. nadstropje.

Se jima je ustreglo. Danes okoli polnoči sta se začela na Marije Terezije cesti dva brivska pomočnika prepirati ter si slednjič skočila v lase. Pri tem pa sta oba na ves glas začela klicati stražnika in ga faktično tudi priklicala. Varnostni organ je oba petelina stavil v svrho legitimovanja k policijskemu uradu.

Nepošten hlapec. Dne 14. t. m. je 19letni hlapec Ivan Gregl iz Bukovja za svojega gospodarja, nekega pekovskega mojstra, inkasoval 35 K 08 v in si za to nakupil lepo obleko gospodarju pa rekel, da je denar izgubil. Gregl je tudi pri magistratu naznanil izgubo. Sedaj pa je zadeva prišla na jasno vsled česar je bil Gregl aretovan in sodišču izročen.

Trmoglavca. Ko je včeraj policijski stražnik na Karlovski cesti opozoril dva okoliška hlapca, da naj počasi vozita, sta se mu začela na glas rogati in sta konja še bolj pognala. Konja sta dirjala, da je bilo zelo nevarno za pasante in bi bila kmalu zadela z vozom v neko hišo. Ko ju je stražnik nazaj grede ustavil, mu nista preje hotela povedati imen, da jima je napovedal aretacijo. Za svojo trmoglavost bodeta dajala odgovor pred sodiščem.

Izgubila je postrežčekova žena Katarina Jontesova denarnico z 9 K denarja.

Manjša vsota denarja se je našla. Dobi se pri gospej Mariji Span, Sv. Petra nasip št. 59.

Koncert »Slov. Filharmonije« bo v sredo ob 9. uri zvečer v kavarni »Evropa«. To bo prvič, da bo koncert v tej kavarni, odkar je bila renovirana in modernizirana.

Narodna obramba.

Družba sv. Cirila in Metoda nastopi v nekoliko dneh novo društveno leto. Mnogo slovenskih src se ji je odprlo v tej dobi; prinašali so ji svoje darove mladi in stari, veljaki in prostaki. Slovenci in Slovenke! Na tisoče slovenske mladine se potujčuje po obmejnih pokrajinah. Zato naj vsaken rodoljubni Slovenec in rodoljubna Slovenka tudi nadalje ne zabi nakloniti družbi darov o raznih prilikah n. pr. o božiču, novem letu itd.

Nekoliko več požrtvovalnosti! Družba sv. Cirila in Metoda je izdala svoj bogati koledar, ki nam daje jasno sliko o našem obrambnem delu. Dasi se je poslal le priznanim rodoljubom, vendar ga mnogi vračajo. Menimo pa, da 1 K 30 v pač zmore vsak rodoljub, ako pa koledarja ne rabi, naj ga daruje kakemu bralnemu društvu. Torej nekoliko več požrtvovalnosti.

Družbi sv. Cirila in Metoda so darovali trnovski Mohorjani po župniku Iv. Vrhovniku 4 K 56 v. Hvala!

Društvena naznanila.

Četrti plesni in zabavni večer »Narodne Čitalnice« se vrši 26. t. m. zvečer v »Narodnem domu«, na kar še enkrat opozarjamo.

Predsedstvo akad. fer. društva »Sava« v Ljubljani naznanja: Jutri, **v sredo 21. t. m.** se vrši ob 5. popoldne v sobi »Političnega in izobraževalnega društva za Dvorski okraj« (Pred igriščem) **seja odseka za izpremembo društvenega kroja. V sredo, 28. t. m.** ob 9. zvečer se vrši v restavraciji »Narodnega doma« **društven sestanek združen s starejšinskim večerom.** Poleg tekočih zadev bo na razgovoru važno organizacijsko vprašanje našega dijaštva in o pripravah za starejšinsko organizacijo kakor za velikanske prireditve nar. naprednega dijaštva v februarju 1911. **5. januarja 1911** se vrši končno **enketa narodno - naprednega dijaštva v Ljubljani.**

Društva slov. trgovskih potnikov občni zbor bo v petek 23. t. m ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Ilirija«.

Osemdeset let upodabljajoče umetnosti na Slovenskem. Snoči je govoril o tej temi v »Mestnem domu« g. prof. Kobal na prireditvi »Akademije«. Podal je sliko razvoja slovenske upodabljajoče umetnosti od Leopolda Leierja pa do vštevši Janeza Wolfa. Odveč bi bilo baviti se z zgodovino slikarstva, ki jo je podal že g. Kobal sam v listkih. Omeniti hočemo samo, da je povoljno številno zbranemu občinstvu podal mnogo zanimivega in razjasnil na slikah samih in več skioptičnih posnetkih. Videli smo originalne slike slikarjev iz Kranja, Egartnerja, Antona Heineja, Jurja Tavčarja in slovečega Mat. Langusa, nadalje Amalije Oblakove, pozneje poročene Hermanstalove, in Mihaela Stroja. Izmed tujcev, ki so slikali na Kranjskem, smo videli sliko pl. Kühnela in von Kurzzu Thurna ter Goldensteina. Podal nam je potem g. predavatelj kratek pregled dosedanjega razvoja slikarstva, ki se je opiralo na italijanske mojstre, in prešel nato na Wolfovo dobo. Iz te dobe smo videli nekaj originalov Edvarda pl. Wolfa, nadalje Antona Karingerja in prof Franketa, končno nekaj skioptičnih slik, posnetih iz »Dom in Sveta«, in predstavljajočih freske slovitega Janeza Wolfa, prvega dolenjskega slikarja, ki je dal naši umetnosti novo smer. Zaključil je g. profesor svoje velezanimivo predavanje z Jurjem Grilcem, odličnim Wolfovim učencem in nas hoče popeljati v sredo med naše novejše umetnike.

Slovenski strelski krožek »Centrum« priredi v sredo, dne 21. t. m. ob polu 8. uri zvečer v restavraciji »Novi svet« božičnico. Streljanje se konča ob 9. uri potem prosta zabava. Prijatelji in znanci se vljudno vabijo.

Strelski klub »Triglav« naznanja, da se danes 20. t. m. zvečer **nanovo prične s streljanjem za dobitke.** Vabijo se gospodje, ki žele pristopiti in ki so svoj pristop deloma že priglasili, da se današnjega, čisto neobveznega strelskega večera, ki se vrši v strelskem salonu g. Seidla v Kolodvorski ulici, sigurno udeleže. Na dnevnem redu je tudi prost razgovor in seznanje novih članov s klubovimi pravili.

Slovanski jug.

— **Vprašanje predsedstva v hrvaškem saboru.** Prvotno je kandidiral ban dr. Tomašić za predsednika hrvaškega sabora svojega ožjega pristaša dr. Spevca. To kandidaturo pa je sedaj opustil ter je vzel v kombinacijo osješkega poslanca dr. Neumana. Za izvolitev dr. Neumana se seveda zavzema osješka skupina ter skuša koalicijo pregovoriti, da bi glasovala za dr. Neumana, češ, da je nujno potrebno, da je predsednik tak poslanec, ki stoji v ozkih stikih z vlado. Hrvaško-srbska koalicija neče o tem načrtu ničesar vedeti ter naglaša, da je absolutno nedopustno, da bi najmočnejša stranka v saboru ostala v predsedstvu nezastopana, dočim bi imela najmanjša skupina v rokah najvažnejše mesto — predsedniško.

— **Hrvaško časnikarsko društvo** je imelo v nedeljo v prostorih »Matice Hrvaške« svoj ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo 30 časnikarjev. Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora, urednik Grlović, ki se je v svojem govoru spominjal pokojnih hrvaških časnikarjev Ljudevita Gaja, dr. Ante Starčevića, Evgena Kvaternika, dr. Derenčina in dr. Nato sta poročala o svojem delovanju začasni tajnik Pajas in začasni blagajnik Peršić. Po poročilu blagajnikovem ima društvo ob svoji ustanovitvi 1005 K premoženja. V odbor so bili izvoljeni: Bude Budisavljević, dr. Milivoj Dežman, Milan Grlović, Ivan Peršić, Toni Schlegel, Zvonimir Vukelić, Većeslav Vilder kot odborniki, Lakatoš in Pajas pa kot namestnika. Odbor se je nato konstituiral tako-le: predsednik Milan Gerlović, podpredsed. Toni Schlegl, tajnik Zvonimir pl. Vukelić in blagajnik Ivan Peršić. V nadzorstveni svet so bili izbrani uredniki: Janko Ibler, J. Maravić in dr. S. Singer, v razsodišče pa: dr. Iv. Lorkovič, M. Lovrenčevič, I. Souvan in J. Grškovič. Pozdravljamo to ustanovitev novega bratskega društva ter mu želimo uspešen razvoj in vsestranski razcvit.

— **Adam Pribičević v Belgradu.** Prvo obtoženi v zagrebškem »veleizdajniškem« procesu Adam Pribičević se je te dni mudil v Belgradu, da poseti tamkaj svojega brata stotnika Milana Pribičevića.

— **Kmetje pri kraljeviču Gjorgju.** Kakor poročajo srbski listi, je te dni došla posebna kmečka deputacija iz hosnajskega okraja v Belgrad, da pozdravi kraljeviča Gjorgja. Princ je deputacijo ljubeznivo sprejel ter bogato pogostil. Kmetje so ostali celo uro pri princu, ki se je š njimi razgovarjal kot s starimi prijatelji.

— **Sandanski pod zaščito bolgarskih vojaških oblastev?** Sofijska »Večerna Pošta« priobčuje senzacijonalno razkritje, da se je nahajal znani vstaški vodja Sandanski, pod čegar vplivom je Panica leta 1906. umoril v Sofiji predsednika makedonskega komiteta Borisa Sarafova, po izvršenem umoru pod zaščito bolgarskih vojaških oblasti. List zatrjuje, da je obmejna straža pri Ilini Reki ujela Sandanskega, proti kateremu je bila izdana tiralnica, ter prepeljala v Rilski samostan, kjer ga je četa vojakov stražila, dokler ne pride naredba od višje oblasti, kaj se naj nadalje ukrene s Sandanskim. Ko je za to izvedel stotnik Georgijev, je takoj ukazal, da se naj vojaki odstranijo iz samostana ter puste Sandanskega nezastraženega. Sandanski je bil nato še 24 ur v Rilskem samostanu, potem pa se je brez vsakih ovir vrnil v Makedonijo.

— **Obtoženo ministrstvo v Bolgariji.** Javili smo že, da je bolgarsko narodno sobranje sklenilo dati pod obtožbo k stambolovski stranki pripadajočih ministrov iz kabinetov Petrov-Petkov-Gudev, češ, da so izvršili razna poneverjenja na škodo države. Dotična obtožnica, ki so jo sestavili poslanci dr. Gerginov, Milev in Karanešev, je bila že predložena ministrskemu predsedniku dr. Malinovu. Obtožnico dobe najpreje v podpis poslanci, 22. t. m. se vroči predsedniku zbornice, 24. pa se prične o njej debata v narodnem sobranju.

Po slovanskem svetu

— **Češki vsesokolski zlet** bo leta 1912.; tega leta bo tudi petdesetletnica ustanovitve prvega češkega sokolskega društva. Ta zlet bo obenem tudi I. vseslovanski sokolski kongres. Na vsesokolski zlet, ki bo po bogatosti programa, po številu udeležnikov prekašal vse dosedanje zlete, se Čehi že pridno pripravljajo. — Ker je »Slovenec« poročal, da se baje češko ljudstvo od »Sokola« odvrača, naj podamo statistiko za l. 1909 »Česká obec sokolská« je štela 842 društev s 85.424 člani in članicami. To leto se je ustanovilo 44 novih Sokolov s 7224 člani. Od tega pripada na Moravsko, torej ravno najbolj klerikalno deželo skoro 50 %. To je prav veselo znamenje.

— **Ameriški Čehi za svojo »Šolsko Matico«.** Ameriški Čehi so v soboto brzojavno obvestili češki Narodni svet v Pragi, da pošiljajo češki »Ustrědni Matici Školski« en milijon centov ali okroglo 50.000 K kot božični dar. Zbirati so začeli dne 15. junija letošnjega leta. Na čelu akcije je stal znani češki potovalec E. St. Vraz.

— **Proslava Tolstega v Pragi.** Na praškem rotovžu bo dne 26. t. m. dopoldne pod protektoratom praškega občinskega sveta proslava Tolstega, ki jo priredi »Osvětový svaz«. Slavnostno predavanje »L. N. Tolstoj, apostol humanitete in miru« bo imel prof. Fr. Drtina. Povabljeni bodo obč. zastopi Prage in predmestij, visoke šole, izobraževalna in kulturna društva itd. — Pri nas, ki vedno poudarjamo svojo kulturo, se ni seveda ganil, razen Ruskega krožka še nikdo — niti Akademija . . .

Književnost.

- - **Pravljice Frana Milčinskega.** Z velikim zanimanjem je občinstvo sprejelo »Pravljice«, ki jih je spisal Fran Milčinski. Snov za te pravljice je Milčinski vzel iz narodnih pesmi in Valjavčevih kajkavskih pripovedk. Obdelal jih je z umetniškim okusom. Vsaka teh pravljic je poetičen umotvor, ki je pa tam in tam za otroka morda nekoliko težje umljiv. Nekaj našega, nekaj samo slovenskega pa veje iz te knjige in ji daje njen posebni nad vse prikupni značaj. Žal, da ilustracije niso na tisti višini, kakor besedilo. Tehnika, po kateri so narejene te ilustracije, se nam sploh ne zdi primerna za pravljice, namenjene mladini, a tudi izvedba sama ni vedno dobra.

— **Knjige »Matice Hrvaške«** za leto 1910 so izšle ter se dobivajo pri novem poverjeniku, Dragotinu Hribarju (v tiskarni na Dunajski cesti). P. n. gg. člani naj blagovolijo priti ponje.

— **Knjige »Matice Slovenske«** so ljubljanskim članom že dostavljene. Vnanjim članom se razpošljejo te dni. Dobivajo se tudi še naknadno. (Članarina 4 K).

Vse tu naznanjene knjige se dobivajo v »Narodni knjigarni« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred okrajnim sodiščem.

Goljuf. Nedavno je dal nek Marka Sovrer spraviti svojo obleko Neži Bohinc v Žalni. Nekega dne pa pride k nji neznan moški, ki pravi, da ga je poslal Sovrer po obleko. Neža Bohinc mu je verjela in mu dala Sovrerjevo obleko. Kmalu nato pa pride k nji Marka Sovrer sam po obleko. Bohinc mu pove, da jo je že dala nekemu drugemu, katerega je poslal po njo. Sovrer pa pravi, da ni poslal nikogar in sedaj spozna Bohinc, da je bila goljufana. Neznanca se še do danes ni moglo zaslediti, in vsled tega se je razprava preložila na poznejši čas.

Tatinska družba. Dne 19. t. m. so stali pred tukajšnjim okrajnim sodiščem Janez Leskovec, njegova žena Marija Leskovec in Marija Šešek, obdolženi, da so letos skozi celo poletje kradli les v Tönniesovi tovarni in temu na ta način napravili okrog dvesto kron škode. Obtoženci pravijo, da so jemali samo trske, kar jim je delovdja sam dovolil. — Priča Kampelj pa potrdi pod prisego, da so obtoženci jemali tudi debel les, na kar hočejo ti oporekati verodostojnosti priče. Sodišče je bilo mnenja, da so obtoženci res krivi in obsodilo vsled tega Marijo Šešek na dva dni zapora, Janeza in Marijo Leskovec pa vsakega na pet dni zapora, poostrenega z enim postom.

Pri nekem shodu v Dravljah je točila neka Ivana Belič z Viča pivo. Pri tem ji je pomagal Andrej Možek, doma iz Kamnika pri Preserju. Gostilničar pa, pri katerem je Belič jemala pivo, je po shodu pogrešil sodček piva. Vsled tega je sum padel na Beličevo in se je morala dne 19. t. m. zagovarjati pred tukajšnjim okrajnim sodiščem. Zaslišana priča Andrej Možek pravi, da je rekla Beličeva gostilničarju, naj ji da drug sodček piva, ker je prvega že skoraj iztočila. Gostilničar ji je dal pol sodčka pive, ker ga že več ni imel. Nato pa je rekla Beličeva njemu (Možku), da naj ta sodček odvali na stran, da se ne bo zmešal z drugimi. Ravno vsled tega je tudi padel na njo sum, da je hotela pivo utajiti, katerega namena pa nikdar ni imela. Tudi sodnija je bila mnenja, da Beličeva ni imela nakane goljufati in jo je vsled tega oprostila.

Vročekrvni kmetič. Ko je nedavno izvošček Karel Hrastar peljal ponoči iz Št. Vida nekega zdravnika, se mu pripelje nasproti kmetič, F. Višnovar po imenu, in se zadene ob njegovo kočijo ter mu jo precej poškoduje. Ko ga Hrastar vpraša po imenu, mu Višnovar z bičevnikom založi tako krepko preko levega ušesa, da se mu iz njega takoj vlije kri. Vsled tega je bil Višnovar tožen radi telesne poškodbe. Dne 19. t. m. se je vršila pred tukajšnjim okrajnim sodiščem tozadevna razprava. Hrastar pa je pred sodnijo sam prosil za obtoženca, češ, da sta se že sama pobotala. Sodišče je z ozirom na to prošnjo obsodilo Višnovarja samo na deset kron globe.

Nepoštenost. Dne 26. novembra t. l. se je nahajal v Ljubljani neki 63 let stari Martin Štrekelj iz Žverč pri Žužemberku. Na Marijinem trgu je srečal nekega človeka, ki je nesel novo konjsko odejo. Neznanec mu je ponudil odejo za slepo ceno na prodaj. Štrekelj, kateremu se je stvar zdela sumljiva, se je sicer nekoliko časa branil kupiti odejo, končno pa ga je premotilo, da jo je kupil za 4 krone. Neznanec, ki je odejo že prej izmaknil v Kesslerjevi trgovini, je nato neznano kam izginil. Sodišče je bilo začetkoma mnenja, da je Štrekelj odejo sam ukradel; toda ker je njegova hči izpovedala, kakor obtoženec sam, se mu je končno verjelo. Vsled tega Štrekelj ni bil obsojen radi tatvine. Obsojen pa je bil vsled tega, ker je kupil sumljivo blago, na 20 K globe.

Pred nekaj meseci je pripeljal v Ljubljano na samotežnem vozičku Anton Vrbanc vino za gospo Remic, soprogo sodnijskega kancelista. Z njim je šel tudi Josip Remic, sin gospe Marije Remic. Josip Remic je dobil belo boleto. Paznik pa je zahteval tudi tlakovino od vozička, kar je on tudi plačal in dobil modro boleto. Ko je prišel fant domov in povedal, da je moral plačati tlakovino, je šla gospa k mitniškemu pazniku in mu rekla, da nima pravice zahtevati tlakovine od samotežnega vozička. Vsled tega jo je ta tožil in tudi trdil, da on sploh ni pobral tlakovine. Priča Jernej Hlebš osvetli z mnogimi podatki mnogokratno neredno poslovanje paznikov. Sodišče je bilo mnenja, da besede, ki jih je izrekla gospa Remicova, niso bile nikako žaljenje časti, pač pa upravičena ostra kritika.

Razne stvari.

* **Čenstohovska afera.** Državni pravdnik v Petrikovu je obtožil menihe Macocha, Starczewskega in Olesinskega zaradi ropa in večkratnega umora. Vedno več zločinov, katere so izvršili čenstohovski menihi, pride na dan. Preiskovalna komisija je dognala, da je prejšnji prior pred petimi leti dal samostan zažgati, da potem lako sezida novega. Med Poljaki se je pobralo v ta namen 250.000 rubljev. Stavbni stroški pa do danes še niso pokriti, temveč je celih 200.000 rubljev izginilo v žepe menihov in njihovih prijateljic. Do zdaj so dobili že trinajst družin, ki so bile z menihi v intimnih zvezah.

* **Nemški cesar proti kajenju v plesni dvorani.** Cesar Viljem je zadnjič povedal, da je večkrat z nevoljo videl, da častniki ne oziraje se na navzoče dame v plesni dvorani kade. Cesar pričakuje, da se to ne bo več godilo.

* **Palica — pijanka.** Marsikak človek je po svojem poklicu prisiljen piti, dasi ga pijača ne veseli in se mu vino ali žganje ali pivo celo gabi. Tem neprostovoljnim pijancem je priskočil sedaj na pomoč izumitelj, ki je iznašel posebno palico. Ta palica pije in prenese vse pijače, požre jih, kolikor kdo hoče, a dasi je torej prava pijanka, vendar ni nikoli pijana. Ta palica je namreč votla, na držaju je več luknjic, v notranjosti pa je napravljen sesalni aparat. Samo na neki gumb je pritisniti in palica izpije celo steklenico pijače. Sodimo, da se na Slovenskem ne bo te palice dosti prodalo.

* **Boj raku.** Na Dunaju so ustanovili društvo za boj proti raku, ne proti tistemu raku, ki spada med najlepše užitke gurmandov, nego za boj proti bolezni, ki se imenuje rak. Zastopnik kranjske dežele v odboru tega društva je vladni svetnik dr. Zupanc. Na ustanovnem občnem zboru je prof. Eiselsberg povedal prav zanimive stvari o tem, koliko se stori za boj zoper ta strašno bolezen — drugod. V Avstriji se namreč s strani države ni še nič storilo. Omenjeni ustanovni shod je torej volil odbor društva. Izvoljeni so bili možje-zdravniki, katerih vsak zase v kraljestvu znanosti nekaj predstavlja. Pa ti je imel ta občni zbor skrajno neokusnost in ti je izvolil štiri ministre, štiri čisto navadne avstrijske ministre za častne člane. Kaj pa imajo Aehrenthal, Bienerth, Härdtl in Stürgkh opraviti z boleznijo, imenovano rak? Nič; Ali je pa morda rečeni občni zbor hotel te štiri ministre potegniti, da imajo mnogo zaslug za to, da avstrijska država hodi po račje?

* **Ljudje brez humorja.** Švicarska vlada je izdala nov vojni red. Sicer je imela že izdajo vojnega reda, kakih 300 strani obsegajočo knjigo, a vendar je morala zaradi ene same besede celo knjigo na novo natisniti. Pri tem je treba pomisliti, da dobi to knjigo vsak Švicar in da velja torej nova izdaja prav lepe tisočake. Beseda, zaradi katere je bilo treba toliko denarja proč vreči, je »Krankenwärter«. V Švici so navajeni imenovati te ljudi »Sanitätssoldat«. Čim je pa tudi bilo upeljano imenovanje »Krankenwärter«, so pa te besedo »hudobni« ljudje spremenili v »Krankenmörder«. Švicar je pa človek, ki nima nič humorja. Nedolžna šala »Krankenmörder« je dala povod krvavim pretepom in celo ubojem in končno je vlada odločila, da se ima nemška beseda »Krankenwärter« oblastveno prepovedati in da se mora rabiti nemška beseda »Sanitätssoldat«. S tem so dali Nemci sami sebi največjo zaušnico.

Telefonska in brzojavna poročila.

Čehi in jugoslovansko vseučiliško vprašanje.

S. — Praga, 20. decembra. Nedeljskega mladočeškega shoda v Přelovču, o katerem smo v našem listu že poročali in katerega je priredilo mesto Přelově v proslavo 50letnice poslanca drja. Kramařa, se je udeležila tudi velika deputacija slovenskih in hrvaških naprednih dijakov, ki študirajo v Pragi in ki so bili že pri prihodu na kolodvoru predmet velikih presrčnih ovacij.

Na koncu zborovanja je na od mnogo tisoč ljudi obiskanem shodu v imenu jugoslovanskega naprednega dijaštva govoril tudi Slovenec IUC. Lotrič, da za Slovence in Hrvate čestita jubilarju poslancu drju. Kramařu k njegovi 50letnici. V svojem govoru ga je slikal kot velikega Slovana, kot navdušenega apostola rešilne ideje neoslavizma ter poudarjal hvaležnost Jugoslovanov napram drju. Kramařu, ki je vedno med Čehi se zavzemal za Jugoslovane. Burni živio-klici so se pomešali koncem govora z oglašujočim aplavzom občinstva in navdušenja ni hotelo biti konec.

Ko so nato zapeli jugoslovanski akademiki še pesem »Pozdravljen bodi tisočkrat«, je prišlo na zborovanju do ginljivih prizorov. S solzami v očeh se je zahvaljeval dr. Kramař za ovacije jugoslovanske mladine ter v daljšem govoru poudarjal važnost velike misli novoslavizma, v katero on zaupa s celo dušo in srcem. Poudarjal je nadalje veliki pomen Jugoslovanov, ki stoje kot steber na straži ob sinji Adriji. Opozarjal je nato, da imajo ostali Slovani ze rad tega do Slovencev in Hrvatov veliko dolžnosti. Govornik je nato omenja važnost študiranja Jugoslovanov na praškem vseučilišču ter obljubil podporo Čehov Slovencem pri boju za lastno univerzo, v katerem boju mora vladati med obema narodoma sporazumno postopanje.

Govornik je nadaljeval: »Dokler nimate svoje lastne univerze, ste naši!« Burni klici: »Tako je« so pritrjevali govorniku iz tisoč grl. »A tudi tedaj, če bodete imeli svojo lastno almo mater, ne smejo prenehati med nami stiki in vi bodete zahajali k nam, mi za k vam.«

Dvorana je odmevala navdušenih ovacij drju. Kramařu in jugoslovanski akademični mladini.

Za dr. Kramařem je govoril poslanec Hrasky slovensko ter poudarjal, da Čehi zasledujejo gibanje Slovencev z največjim interesom in da jim hočejo pri dosegi njih smotrov vso silo pomagati. — Tudi sicer so bili jugoslovanski akademiki predmet splošne pozornosti in ljubeznivosti.

Sklicanje delegacij.

S. — Dunaj, 20. decembra. »Wiener Zeitung« priobčuje cesarjeva lastnoročna pisma, s katerimi se sklicujejo delegacije za 28. t. m. v Budimpešto.

S. — Dunaj, 20. decembra. Delegacije bodo zborovale pred novim letom le par dni. Velika sesija delegacij prične šele v drugi polovici januarja ter bo trajala najmanj do sredde marca. V tem delegacijskem zasedanju se bodo rešile pred vsem velike vojaške reforme in veliki vojaški krediti.

S. — Dunaj, 20. decembra. Cesar se ne poda 28. t. m. v Budimpešto otvoritvi delegacijskega zasedanja. Pač pa se odpelje tja koncem februarja ali pa šele v začetku marca.

Slovanska Enota.

T. — Brno, 20. decembra. »Lidové Noviny« naglašajo, da se reorganizirana »Slovanska Enota« še vedno ni konstituirala. Vse urgence iz zlasti one s strani Jugoslovanov so bile zastonj. Zadnja glasovanja v državnem zboru, zlasti pa glasovanje o zadevi proračunskega provizorija so pokazala, da je jako dvomljivo, da bo reorganizirana »Slovanska Enota« še nadalje obstojala.

Krščanski socijalisti in sedanji položaj.

S. — Dunaj, 20. decembra. Snoči se je vršil v ljudski dvorani rotovžu velik krščansko-socijalni shod, na katerem je med drugimi govoril trgovinski minister dr. Weisskirchner o avstrijski gospodarski politiki, dalje predsednik zbornice Patta in pa ex-minister dr. Gessmann, ki je govoril o politični situaciji. — Dr. Gessmann je poudarjal kot pogoj za sanacijo razmer v vladi in parlamentu češko-nemško spravo, od katere da je odvisna tudi sestava novega parlamenta in sestava nove vlade.

Profesor Neusser in njegova kandidatura za naučnega ministra.

S. — Dunaj, 20. decembra. Profesor Neusser, katerega lancira »Neue Freie Presse« še v včerajšnem svojem uvodniku kot resnega kandidata za portfelj naučnega ministra, ker je nemški nacijonalec, je — kakor se je sedaj izkazalo — narodno zavedni Poljak.

Češko-nemška spravna pogajanja.

G. — Praga, 20. decembra. Praška češko-nemška spravna pogajanja se prično v drugem tednu v januarju. Vesti, kakor da bi grof Thun nameraval že za 28. t. m. sklicati spravne konference, so neresnične in z ozirom na dejstvo, da ne bi bili mogli biti navzoči ob tem času v Pragi razni odlični politiki radi sklicanja delegacij v Budimpešti.

Angelo Neumann †.

S. — Praga, 20. decembra. Ravnatelj praškega nemškega gledališča Angelo Neumann je nocoj ponoči umrl v 73 letu svoje starosti. Angelo Neumann je eden najzaslуženejših nemških gledaliških ravnateljev. On je v času, ko se je začel boj proti Wagnerju, največ propagiral Wagnerjeve opere, katere je vprizarjal s posebnim emblesementom po raznih mestih Nemčije in Avstrije. Smrt ravnatelja Neumanna pa pomenja tudi smrt za vedno bolj nazadujoče nemško gledališče v Pragi.

Ogrski državni zbor.

Z. — Budimpešta, 20. decembra. V včerajšnji seji ogrskega državnega zbora se je od večine sprožila debata glede razmerja monarhije do Jugoslovanov. Poslanec Popovici, član delovanestranke, torej Madžar, je posebno priporočal zbližanje Ogrske s Srbijo ter v ta namen priporočal, naj se začne izdajati v Budimpešti srbski list, ki naj bi zastopal srbske interese in pa interese srbsko - ogrskega prijateljstva. V nadaljni debati je prišlo do burnih prizorov glede pogodbe, ki je bila sklenjena med avstrijskim in ogrskim trgovinskim oziroma poljedelskim ministrstvom

radi uvoza argentinskega mesa. Ogrski poljedelski minister je zatrjeval v ogrskem državnem zboru, da je avstrijski vladi dovolil le 2000 ton uvoza tega mesa in da ne namerava v nadaljni uvoz nikakor privoliti.

Afera grofa Wolf - Metternicha.

O. — **Dunaj,** 20. decembra. Grofica Metternich - Valentin, znana igralka, ki se je poročila s sleparjem grofom Wolf - Metternichom, je bila vsled aretacije njenega moža tako depremirana, da si je včeraj ponoči prerezala žile na svoji levi roki. Posrečilo pa se je poklicati še pravočasno zdravnika, ki jo je obvezal. Danes zjutraj se je grofica Metternich-Valentin počutila boljše, pa je jako v depremiranem razpoloženju in opetovano ponavlja, da se bo usmrtila in da bo drugič bolj previdna. Gospa Valentin - Metternich, ki bo v kratkem lahko zapustila posteljo, z vso odločnostjo zahteva, da se jej dovoli obiskati njenega moža v zaporih ter hoče potovati ž njim vred v Berolin. Grofa Wolf - Metternicha bodo v četrtek izročili berolinskemu sodišču ter bo v spremstvu detektivov odpeljan z Dunaja v Berolin.

Kriza v italijanskem ministrstvu.

O. — **Pariz,** 20. decembra. Iz Rima se poroča, da je v italijanskem ministrstvu izbruhnila kriza. Ministrtvo je sklenilo predložiti zbornici volilno pravico za vse one osebe, ki znajo pisati in brati. Stranka bivšega ministra Giolittija pa nasprotuje tej predlogi in namerava začeti proti njej boj. Zatrjuje se, da je ministrstvo odločeno tudi eventuvalno razpustiti italijanski državni zbor.

Homerule-zakoni na Angleškem.

M. — **London,** 20. decembra. V angleških krogih se zatrjuje, da se bo v prihodnjem angleškem parlamentu zopet napravil poskus, privesti irske homerule-zakone do zmage. Konservativna stranka se že sedaj pripravlja na odločen boj.

Bančni provizorij v ogrskem državnem zboru.

O. — **Budimpešta,** 20. decembra. Referent finančnega odseka v ogrskem državnem zboru grof Wickenburg je danes predložil ogrskemu državnemu zboru svoje poročilo o podaljšanju bančnega provizorija, na kar se bo jutri začela debata v tem predlogu. Kakor smo že včeraj poročali, nameravajo Justhovci poslati toliko govornikov v debato, da bo nemogoče rešiti bančni provizorij pred novim letom.

Aretirani socijalisti.

B. — **Carigrad,** 20. decembra. Izdajatelj in urednik socijalističnega lista sta bila včeraj aretirana. Policija je baje tudi druge člane socijalistične stranke aretirala in to radi njih političnega delovanja.

Prijazni orožniki.

G. — **Berolin,** 20. decembra. V znani bombni aferi, ki se je pripetila v juniju letos v berolinskem predmestju Lichtenrade, o kateri aferi smo tudi mi obširno poročali in v kateri aferi je policija takrat zastonj zasledovala atentatorja, je sedaj nastopil nakrat senzacijonalen prevrat. Policija je namreč dognala, da sta dva žandarja, ki sta bila tamkaj na straži, celo to bombno afero sama priredila. Žandarja so takoj aretirali ter prideta pred vojno sodišče.

Podaljšanje bančnega privilegija.

B. — **Budimpešta,** 20. decembra. Finančni odsek ogrskega državnega zbora je včeraj popoldne sprejel v svoji seji zakonsko predlogo glede podaljšanja bančnega privilegija.

Afera princa Maksa Saksonskega.

M. — **Rim,** 20. decembra. Princ Maks Saksonski je pismeno preklical svoje trditve ter se še poda posebej v Rim, da prosi papeža še enkrat ustmeno za odpuščanje.

K avdijenci ogrskega ministrskega predsednika grofa Khuen - Hedervaryja pri cesarju.

S. — **Dunaj,** 20. decembra. V nedeljski avdijenci je ogrski ministrski predsednik grof Khuen - Hedervary cesarju poročal tudi o otvoritvi delegacij v Budimpešti. Cesar je sicer popolnoma zdrav, toda zdravniki so mu kljub temu odsvetovali, da bi se peljal v Budimpešto in osebno s prestolnim govorom otvoril delegacije. Zatrjuje se, da cesar vsled tega ne pojde v Budimpešto k otvoritvi delegacij, temveč da bo, kakor se je to že večkrat zgodilo, zunanji minister grof Aerenthal v njegovem imenu otvoril delegacije. Kombinacije, katere hočejo vedeti, da bo nadvojvoda Jožef v cesarjevem imenu otvoril delegacije, se odklanjajo. Sicer pa bo cesar sprejel delegate enkrat v februarju, ko se poda v Budimpešto.

Bančni štatuti in ogrski opozicijonalci.

S. — **Budimpešta,** 20. decembra. Justhova stranka je sklenila najostrejšo opozicijo proti predložitvi bančnega štatuta v ogrskem državnem zboru. Vlada je sicer včeraj predložila ogrski zbornici bančni provizorij, toda ne obstoja nikako upanja, da bo ta zakonska predloga rešena pred novim letom. Vsled tega bo nastopila s 1. januarjem 1911 ex lex.

Pregnani baron Banffy.

O. — **Novi Sad,** 20. decembra. Ogrska volilna liga, to je društvo, katero propagira splošno in enako volilno pravico, je priredila v nedeljo tukaj zborovanje, katerega se je udeležil tudi ogrski poslanec baron Banffy, ki je v zadnjem času toliko zabavljal čez Hrvate. Srbski radikalci in ljudska stranka so se zborovanja udeležili ter je preprečili. Baron Banffy je moral pobegniti.

Položaj na Hrvaškem.

T. — **Zagreb,** 20. decembra. V vladnih krogih se zatrjuje, da ban dr. Tomašić tudi za slučaj, da v saboru ne bi dobil nobene večine, ne bo razpustil sabora in to tudi v slučaju ne, da se mu ne dovoli indemniteta. Na drugi strani je pa zopet ban dr. Tomašić pripravljen, da ne poda demisije. Možna je torej tretja eventualiteta, da bo sabor zopet odgoden in da bo ban zopet poskušal z nadaljnimi pogajanji, pridobiti si večino.

Nemci med seboj.

Z. — **Dunajsko novo mesto,** 20. decembra. V soboto se je vršila pred tukajšnjim porotnim sodiščem razprava vsled obtožbe, ki sta jo vložila nemško - nacijonalni urednik Alojz Zichala in nemško - nacijonalni agitator Matsckack proti socijalnodemokratičnemu občinskemu svetniku Antonu Offenböcku, kateri jima je očital, da sta podkupljena od industrijalcev in da torej izdajata delavske koristi. V procesu, v katerem je prišlo vsled krivdoreka nemško - nacijonalnih porotnikov do obsodbe Offenböcka, se je odigralo več burnih prizorov. Odvetnik Offenböckov se je namreč z ozirom na glasovanje porotnikov jako ostro izrazil o nemškem delavstvu. Med drugim je rekel: »Nemški delavec, ki vzame od vsakega internacijonalnega Žida in kristjana službo, s tem denarjem škoduje svojim bratom sodelavcem. Nemški narod je narod hlapcev in narod kanalij.« Zaradi teh besed je prišlo med nemško - nacijonalnimi porotniki in odvetnikom do ostrih spopadov.

Obtožnica proti falsifikatorju dokumentov Vašiću.

Z. — **Belgrad,** 20. decembra. Obtožnica proti falsifikatorju dokumentov Vašiću je že gotova ter o njej varuje sodišče strogo tajnost. Kakor pa se poroča, obsega obtožnica 15 dokazilnih sredstev, ki bodo dokazala, da je bil Vašić v stiku z uradniki avstroogrskega poslaništva.

Srbski prestolonaslednik Aleksander.

T. — **Belgrad,** 20. decembra. Prestolonaslednik Aleksander je šel včeraj prvič po svoji bolezni iz konaka in obiskal oficirski ples, kateri je bil njemu na čast prirejen. Princ Aleksander dela vtisk dobro ozdravljenega ter se je jako živahno zabaval na plesu.

Kolera na Ogrskem.

A. — **Budimpešta,** 20. decembra. Na Ogrskem razsaja zopet močnejša kolera. Iz več ogrskih komitatov so zopet došle vesti, da se tam nahaja po 4—6 kolera - bolnikov, katerih bolezen pa so krajevne sanitarne oblasti dosedaj zakrivale. Kakor se poroča, bo odredilo ogrsko notranje ministrstvo vse potrebne korake.

Kolera na Turškem.

B. **Solun,** 20. decembra. Na Turškem zopet močno razsaja kolera. Parnik »Karlsbad« avstrijskega Lloyda, ki se nahaja v tukajšnjem pristanišču, vsled tega ni hotel sprejeti na krov niti pasažerjev niti blaga, da bi potem v Trstu ne zapadel kvaranteli.

B. — **Carigrad,** 20. decembra. Včeraj je tu za kolero obolelo 39 oseb, 17 oseb pa je podleglo bolezni.

Demisija rektorja praške tehnike — nepotrjena.

G. — **Praga,** 20. decembra. »Hlas Naroda« poroča, da naučni minister ni sprejel demisije rektorja praške češke tehnike Hanse, ki je resigniral na svoje mesto radi svoječasnega štrajka tehnikov.

Obravnava proti rusinskim dijakom.

T. — **Lvov,** 20. decembra. Tukajšnje višje deželno sodišče je zavrnilo pritožbo 101 obtoženega rusinskih dijakov, ki so obtoženi zaradi znanih ekcesov proti poljskim dijakom na lvovskem vseučilišču. Obravnava se bo torej pričela prihodnji mesec ni bo trajala dva meseca.

Štrajk vseučiliščnikov.

A. — **Berolin,** 20. decembra. V Harkovu in Kievu so imeli dijaki zborovanja, na katerih so sklenili vprizoriti štrajk in sicer v Harkovu tridnevni štrajk, v Kievu pa do konca tega meseca.

Aretacija dr. Reichmanna.

A. — **Črnovice,** 20. decembra. Včeraj smo poročali o aretaciji rusinskega žurnalista drja. Reichmanna. Danes se vse te vesti dementirajo. Dr. Reichmann je bil sicer res aretiran. On je namreč avstrijski državljan in se je odtegnil vojaški dolžnosti ter se tako pregrešil po § 45. vojnega zakona.

Morilec gospe Hoffmannove.

G. — **Berolin,** 20. decembra. Aretiranega hlapca Schulze, ki je bil od tukajšnje policije aretiran kot morilec gospe Hoffmann, kateri umor je — kakor znano — vzbudil v Berolinu veliko senzacijo, so morali izpustiti iz zaporov, ker je dokazal svoj alibi.

Strahovita eksplozija.

B. — **New York,** 20. decembra. V tukajšnji električni centrali se je pripetila velikanska eksplozija. Obširno poslopje elektrarne je bilo naenkrat vse v ognju. Mnogo ljudi je pri tem ponesrečenih in prišlo ob življenje. Eksplozija je bila tako močna, da so daleč naokrog popokale vse šipe in da je bil en voz električne železnice vsled zračnega pritiska vržen iz tira.

B. — **New York,** 20. decembra. Kakor se je sedaj dognalo, je škoda, ki jo je povzročila eksplozija, naravnost ogromna. 12 ljudi je mrtvih, 30 težko ranjenih. Voz električne železnice je bil vsled zračnega pritiska vržen iz tira in je potem iz višine padel na neki avtomobil, kateri je ravno takrat mimo peljal, ter ga popolnoma razbil. 4 osebe, ki so sedele v avtomobilu, so bile na licu mesta mrtve in popolnoma zmečkane. Pasažerji električne železnice pa so težko ranjeni.

O. — **New York,** 20. decembra. Eksplozija, ki se je prigodila v električni centrali newyorških cestnih železnic, je zahtevala 300 žrtev. — 14 oseb je ubitih, mnogo težko ranjenih, še več seveda lahko. Škoda znaša pol milijona dolarjev. Eksplozija je napravila v okolici veliko opustošenje.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslemšek.

Poslano.

COGNAC

Gróf Keglevich István utódai

(Grofa Štefana Keglevicha nasl.)

PREMONTOR.

V tuzemstvu in inozemstvo **izključno** odlikovan s **častnimi premijami.** 4058

Dobiva se povsod.

Mnenje gospoda dr. P. Ianuloffa Kneza.

Gospod J. Serravallo, Trst.

S pričujočim listom Vam potrjujem, ne da bi Vam delal reklamo, da sem dosegel z rabo Vašega Serravallovega kina-vina z železom jako dobre uspehe n .pr. v boleznih: malokrvnost, bledica, lahna hipohondrija, malarija. Tudi pri bolnih na trebušnem legarju, ki ga radi jemljejo, je služil kot krepilo in jaz sem konstatiral pomnoženje in zboljšanje rdečih krvnih telesc. Imel sem bolnikov, ki so bili ozdravljeni od goriimenovanih bolezni, katerim sem podal samo eno buteljko tega vina a zapazil sem, da so kar sami prepričani o njegovi dobroti nadaljevali zdravljenje z njim in porabili 5 do 6 buteljk. Zdi se mi potrebno, da naglasim, da Vaše vino nima samo dobrega okusa, ampak še nekaj jako važnega in to je, v njem je že lezo v tako asimilirani obliki, da ga lahko usrka tudi najšibkejši organizem. Sprejmite, gospod, zasluženo pohvalo za izdelovanje tega dragocenega preparata.

Kneza, 12. oktobra 1908.

Dr. Ianuloff.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 18. decembra: Ana Kleinlercher, delavka, 36 let, Radeckega cesta 11. — Pavel Pauletti, delavec, 78 let, Radeckega cesta 11. — Marija Zorman, trgovčeva žena, 62 let, Sv. Florjana ulica 4.

Dne 19. decembra: Vincencij Pettauer, bivši sobni slikar, 79 let, Japljeva ulica 2. — Doroteja Cotman, bivša delavka, 89 let, Radeckega cesta 11. — Marija Kunčič, posestnica in prodajalka premoga, 62 let, Sv. Petra cesta 49.

V deželni bolnici:

Dne 16. decembra: Ivan Zajc, čevljar, 24 let. — Josip Janežič, vpokojeni rudar, 40 let.

Dne 18. decembra: Gašper Kolman, vpokojeni občinski sluga, 75 let. — Marija Šimenc, bivša tovarniška delavka, 36 let.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306·2. Srednji zračni tlak 736·0 mm

December	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
19.	2. pop.	737·2	5·9	sl. jjvzh.	oblačno
„	9. zv.	741·7	4·9	sr. vzahod	„
20.	7. zj.	742·3	—0·2	slab jug	megla

Srednja včerajšnja temperatura 4·6°, norm. 20.°. Padavina v 24 urah 0·0 mm

✝

Potrtim srcem naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je najina ljubljena soproga, ozir. svakinja, gospa

Marija Kunčič

posestnica

včeraj po kratki, mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti mirno preminula. 4203

Pogreb drage rajnice se vrši jutri v sredo ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 49 na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, 20. decembra 1910.

Ivan Kunčič, soprog. **Simon Kunčič,** svak.

Prvi slov. pogrebni zavod Jos. Turk.

Zahvala.

Vsem cenjenim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam med boleznijo in ob smrti naše iskreno ljubljene, nepozabne, dobre soproge, ozir. matere, tašče in stare matere, gospe

Marije Polainer pl. Kankerburg

roj. Planer

polkovnika soproge

tako presrčno izkazali sočutje, dalje onim, ki so drago pokojnico spremili na poslednje počivališče in naposled darovalcem lepih vencev izrekamo najodkritosrčnejšo, najvdanejšo zahvalo.

V Ljubljani, 19. decembra 1910.

4206 **Žalujoči ostali.**

Opozoritev.

Opozarjam vsakterega, ki bi moji soprogi **Alojziji Zajc** kaj posodil oziroma zaupal, da jaz nisem plačnik istotako tudi nisem plačnik dolgov, ki bi jih napravil moj sin **Franc Zajc.**

Ivan Zajc, 4190

prekajevalec in posestnik Poljanska cesta št. 73.

Nikdar več

v Ljubljani se ne more pripetiti taka ali enaka priložnost, da bi se pod vsakim pogojem in za vsak denar dobila že 15 let obstoječa,

slaščičarna

torej dame pozor! — Naslov pove upravništvo »Slov. Naroda«. 4199

Jutri, v sredo 21. decembra v kavarni „Evropa“

KONCERT

Slovenske Filharmonije

Začetek ob 9. zvečer. Vstop prost.

Za obilen obisk se priporoča z vsem spoštovanjem 4201

Anton Toneje, kavarnar.

Gostilniška koncesija

se takoj odda

Več se izve: **Ljubljana, Martinova cesta 38.** 4200

Dobro vpeljana

gostilna

blizu Ljubljane **se odda v najem takoj** ali pozneje po dogovoru.

Kje, pove upravništvo »Slovenskega Naroda«. 4071

Lepa

nova hiša

s štirimi stanovanji se v Novem Vodmatu takoj in pod jako ugodnimi pogoji **proda.** 4060

Več se poizve pri g. **V. Rojcu, Cognarjeva ulica št. 4.** 4197

Žagar

za žago na jarem (Vollgatter), ki dobro razume napenjati in brusiti, z dobrimi izpričevali **se takoj sprejme.**

Ponudbe pod **„Gaterist“** na upravništvo »Slov. Naroda«. 4193

Izurjen 23 let uslužben

strojnik in ključavničar

želi službo premeniti. — Naslov pove uprav. »Slov. Naroda« 4114

IVAN KACIN

Polhov Gradec pri Ljubljani

izdelovalnica harmonijev

po najnovejšem amerikanskem sistemu. Izdeluje vsakovrstne harmonije za šole dom in pevska društva. 4202

Cenik gratis in franko.

V najem se odda stara, dobro vpeljana

trgovina

s špecerijo, žganjem in oblačilnim blagom v večjem mestu na Kranjskem. Odda se vse skupaj. Gotovine je treba 6—8 tisoč kron. 4150

Vprašanja pod **„Lepa samostojnost“** na upravn. »Slov. Naroda«.

Prvi slovenski izpričani optik in strokovnjak Dragotin Jurman

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1

Velika manufakturna trgovina **išče** zmožnega, vpeljanega

potnika

za Štajersko, Kranjsko in Primorsko. Oni, ki govore italijansko imajo prednost. Vstop 1. marca 1911, eventualno takoj. Stalna služba. Dobra plača. Ravnotam **se sprejme mlada moč,** ki je že malo potoval in ima veselje do potovanja. — Ponudbe z opisom življenja in navedbo plačilnih zahtevkov pod: **„Reisender 1911 — W. G. 6278“ do 31. decembra na anončno ekspedicijo Rudolf Mosse, Dunaj I.** 4158

VABILO.

K

otvoritvi moje nove in moderno urejene klavnice

ki se vrši že

prihodnji četrtek, dne 29. decembra t. l.

vabim vljudno vse prijatelje in znance.

SPORED:

1. Točno ob 10. uri dopoldne blagoslovljenje.
2. Slikanje stavbe in navzočih.
3. Pobijanje 2 lepih goved.

Z velespoštovanjem 4204

FRANO KOŠMELJ, mesar, Železniki.